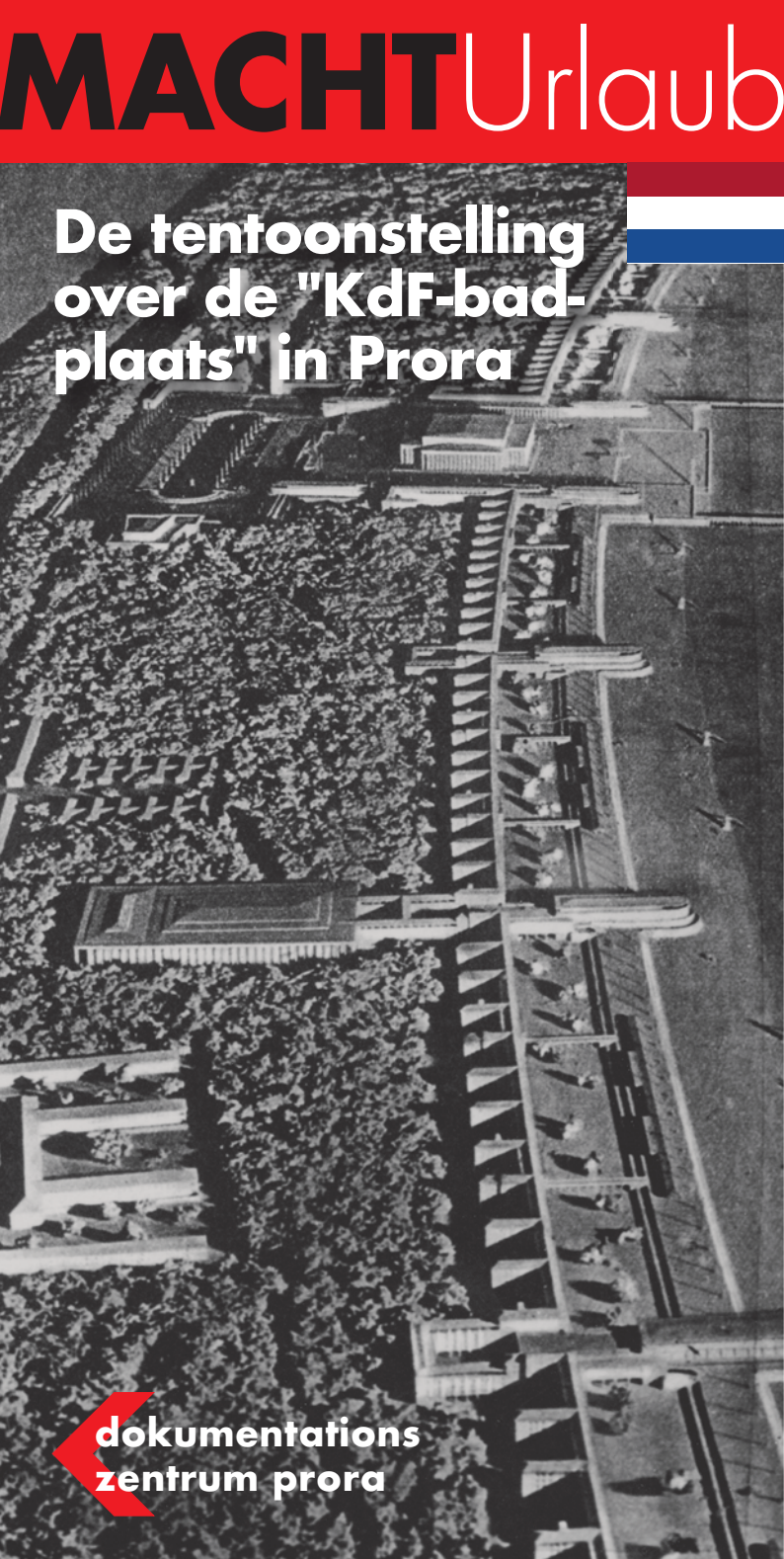

De tentoonstelling over de "KdF-badplaats" in Prora

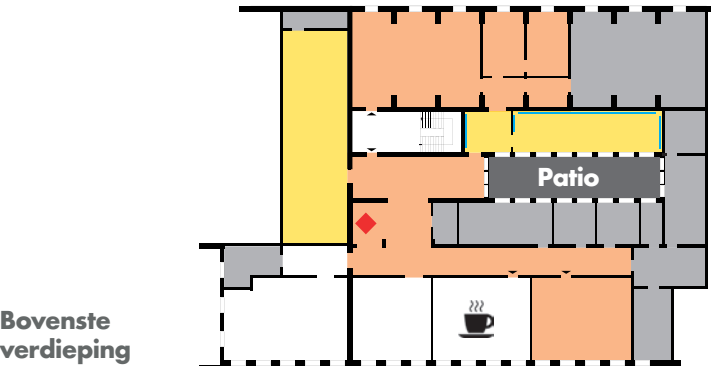
Het Documentatiecentrum Prora

De permanente tentoonstelling MACHTURlaub*, die sinds 2004 te zien is, documenteert de bouw- en gebruiksgeschiedenis van het complex. De achtergronden van het project en de inlijving ervan door de nationaalsocialistische propaganda worden belicht, evenals de regionale omgeving in die tijd. Een ander deel van de tentoonstelling plaatst de geschiedenis van het complex in de arbeids- en sociale geschiedenis van het nationaalsocialisme. Uitgaande van het nationaalsocialistische maatschappijmodel van de "Volksgemeinschaft" wordt een uitgebreid panorama van de arbeids- en leefwereld in het "Derde Rijk" weergegeven. Naast talrijke beeld- en tekstdocumenten tonen geluids- en filmfragmenten hoe de "Volksgemeinschaft" vanuit het perspectief van het regime moest worden vormgegeven. Een documentaire begeleidingsfilm en interactieve digitale mediastations maken deel uit van de tentoonstelling.

*MACHTURlaub is een woordspeling en betekent zowel "vier vakantie" als ook "macht vakantie".

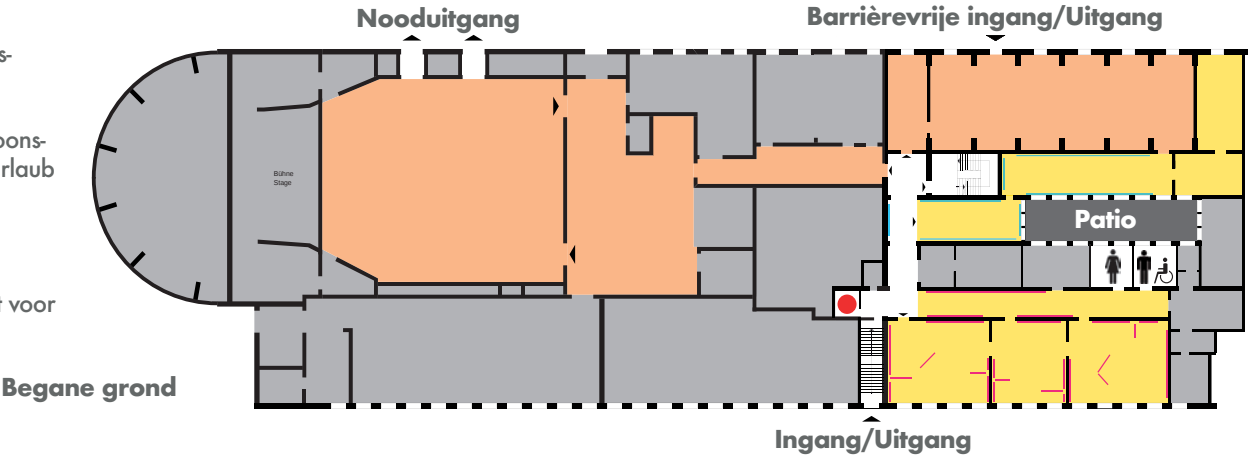

Documentatiecentrum Prora, 2019

Legende

- Speciale tentoonstelling
- Permanente tentoonstelling MACHTURlaub
- Uitchecken
- Ontmoetingspunt voor rondleidingen

Het "KdF-Strandresort van de Twintigduizend" in Prora/Rügen

Het ongeveer 4,7 km lange complex van het "KdF-Strandresort Rügen" werd in opdracht van de NS-organisatie "Kraft durch Freude" tussen 1936 en 1939 gebouwd en grotendeels voltooid. Architect Clemens Klotz ontwierp langs de kustlijn acht slaapgebouwen, elk 500 meter lange secties. Vandaag de dag staan er daarvan drie ten zuiden van het geplande, onbebouwde festivalterrein en twee in het noorden, gevolgd door ruïnes van twee andere blokken. Het complex is, naast het Reichsparteitagsgelände in Nürnberg, het grootste intacte architectonische overblijfsel uit de nazitijd en staat nu onder monumentenzorg. Reeds in 1936 had Hitler geëist dat het complex in Prora "in geval van oorlog" ook als ziekenhuis zou kunnen worden gebruikt. In 1939, met het uitbreken van de oorlog,

"KdF-strandbad" Rügen, architectuurspectief van het ontwerp van Clemens Klotz, 1936

werden de werkzaamheden in Prora stopgezet en de bouwvakkers onder andere overgebracht naar de rakettestsite Peenemünde, waar ballistische raketten ("V 2") werden ontwikkeld. Het complex bleef onvoltooid en Prora is nooit als "KdF-Bad" gebruikt. Delen van het complex dienden van 1940 tot 1942 als opleidingsplaats voor politie-bataljons, daarna werden marine nieuws assistenten hier opgeleid. Dwangarbeiders en krijgsgevangenen werden in Prora ingezet voor uitbreidingswerkzaamheden, ook p deze zogenaamd vreugdevolle en ontspannende plek vielen slachtoffers van het regime. In 1943 vonden mensen uit Hamburg, die door bombardementen dakloos waren geworden, noodonderkomen in Prora, en tegen het einde van de oorlog vluchtelingen uit het oosten. In 1944 dienden delen van de gebouwen ook als ziekenhuis.

Het complex in Prora was een belofte van het nationaalsocialistische regime: 20.000 mensen zouden hier vakantie moeten vieren. In zijn monumentaliteit is het een sociaal-historisch belangrijk getuigenis van de pogingen van het NS-regime om de arbeiders, van wie de partijen en organisaties in 1933 waren vernietigd, te pacificeren en te winnen voor de oorlogs-, Lebensraum- en ras-politiek. De "zenuwen van het volk", zo benadrukten leidende NS-functionarissen, moesten voor de volgende oorlog worden versterkt. Het "KdF-Strandresort van de Twintigduizend" is ook een bouwkundig interessant voorbeeld van het gebruik van moderne architectuur in het nationaalsocialisme, een bouwstijl die destijds officieel werd afgekeurd. Het terrein was ten tijde van de DDR een militair verboden gebied. Het diende als kazerne voor het Nationale Volksleger (NVA) en voor de opleiding van diverse leger-eenheden. Bovendien werden hier bouwsoldaten (Militaire dienst zonder wapens) ingezet. Met de hereniging in 1990 werd het een locatie van de Bundeswehr; na hun vertrek werd Prora pas in 1991 toegankelijk voor het publiek.

De "Deutsche Arbeitsfront" (DAF) en de NS-gemeenschap "Kraft durch Freude" (KdF)

De "Deutsche Arbeitsfront" nam de plaats in van de vakbonden die op 2 mei 1933 met geweld waren ontbonden en diende uitdrukkelijk niet voor de behartiging van de economische en sociale belangen van de arbeiders: "Het hoge doel van de Arbeitsfront is de opvoeding van alle Duitsers die in het arbeidsleven staan tot een nati onaaalsocialistische gezindheid", zoals de leider van de Arbeitsfront Robert Ley formuleerde. De Arbeitsfront nam het in beslag genomen vermogen en ook de leden van de vakbonden over en werd daardoor de rijkste en grootste NS-massaorganisatie. De NS-gemeenschap "Kraft durch Freude" werd in november 1933 opgericht binnen de DAF en had in het "Derde Rijk" de taak om de arbeiders in hun vrije tijd te begeleiden. Daartoe moesten ook grootschalige projecten dienen, zoals een vloot van "KdF-vakantieschepen", de "KdF-Wagen" - Volkswagen - en ook het "KdF-Strandresort Rügen", dat een prototype moest zijn voor vier andere badplaatsen. Door haar vrijetijdsaanbod was de KdF-organisatie de populairste en succesvolste afdeling van de DAF. Het "KdF-Strandresort" was

tot 1939 - net als de "KdF-Wagen" - een essentieel element van de sociale propaganda van het regime. Kenmerkend genoeg vond de eerste steenlegging in Prora plaats op de derde verjaardag van de "bestorming van de vakbonden", op 2 mei 1936. Strandresort en Volkswagen werden alleen propagandistisch, maar nooit als sociale weldaden effectief. Met het uitbreken van de oorlog in 1939 werden de hele KdF-organisatie en haar faciliteiten dienstbaar gemaakt aan de oorlog.

Vakantieschepen gebouwd voor de KdF-organisatie: "Robert Ley" en "Wilhelm Gustloff", 1939

Een monument van tijdsgeschiedenis

In het Duitse herinneringslandschap worden tot nu toe vooral de misdaden van het NS-regime weergegeven. De bezigheid met de beloften en aanbiedingen van het regime - de ogenschijnlijk klassenloze "Volksgemeinschaft", de participatie in cultuur, reizen, consumptie, techniek en motorisering - is echter onmisbaar voor het begrip van die tijd. Pas de totaliteit van de glanzende façade en onvoorstelbare geweldsmisdaden, van moderniteit en barbarij,

vormt een beeld van het "Derde Rijk" dat voor volgende generaties begrijpelijk is. Meer dan een halve eeuw na het einde van de oorlog houdt de mythe van zogenaamd goede kanten, van sociale verworvenheden van het "Derde Rijk", nog steeds stand. Prora is de plaats waar deze nog steeds werkende mythe architectonisch monumentaal kristalliseert. Deze mythe komt echter niet overeen met de sociale realiteit in de nationaalsocialistische samenleving, die werd gekenmerkt door sociale ongelijkheid en uitsluiting van hele bevolkingsgroepen. De ideologie van de "Volksgemeinschaft" bezwoer een raciaal en politiek homogene gemeenschap, die als volgelingen trouw en gehoorzaam aan de "Führer" moesten zijn en dan recht zouden hebben op sociale voorzieningen, zoals vakantie in Prora.

"KdF" reclame van 1939. Op de achtergrond het complex van Prora

Het doet geen afbreuk aan de authenticiteit van de plaats dat Prora als "KdF-Strandresort" door het NS-regime begonnen en vervolgens verloren oorlog niet in gebruik is genomen. Het was sinds 1936 een voortdurend thema van de propaganda van de sociale beloften die het regime voor de toekomst deed. Door huidige renovatieprocessen verdwijnen veel historische sporen. Des te belangrijker wordt de historische duiding door een documentatiecentrum.